

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. spalio 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Andžej Maciejewski ir Gedimino Sagačio (kolegijos pirmininkas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo S. V. kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 12 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo S. V. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Topo grupė“ dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo, išvadą teikianti institucija Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių verslininko pareigą suteikti informaciją vartotojui, pateikti naudojimosi preke instrukcijas ir saugos informaciją, taip pat pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) įtraukimą į priteisiamas bylinėjimosi išlaidas, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas S. V. kreipėsi į teismą su ieškiniu, kurį vėliau patikslino, prašydamas priteisti iš atsakovės UAB „Topo grupė“ 2760,42 Eur turtinės ir 30 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą, 5 proc. dydžio procesines palūkanas nuo priteistos sumos nuo civilinės bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir savo patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovas nurodė, kad 2018 m. balandžio 11 d. atsakovės parduotuvėje „Topo centras“ nusipirko elektrinį paspirtuką. 2018 m. balandžio 14 d. ieškovas pradėjo važinėti minėtu paspirtuku. Iš pradžių ieškovas važiojo asfaltuotu keliu, o jam pasibaigus, toliau važiojo žvyruota nuokalne. Nors nuokalnė buvo nedidelė ir ieškovas neįjungė paspirtuko greičio mygtuko, atsižvelgiant į tuometinį ieškovo svorį, kuris buvo 128 kg, važiuodamas nuokalne paspirtukas įgavo gana didelį pagreitį, todėl ieškovas privalėjo stabdyti. Nuspaudus stabdį, priekinis paspirtuko ratas, kaip ieškoviui pasirodė, atsitūpė nedidelėje duobutėje ir ieškovas per paspirtuko priekį apie 2–3 m „skrido“ ore, kol atsitrenkė į žemę. Šio įvykio metu ieškovas patyrė sunkią traumą. Jam buvo diagnozuotas alkūnkaulio proksimalinės dalies lūžis su stipinkaulio galvos išnirimu, dešinio spindulinio kaulo galvutės skeveldrinis lūžis, alkūnkaulio vainikinės ataugos skeveldrinis lūžis su poslinkiais, dilbio išnirimas, daugybiniai rankų odos nubrozdinimai. Ieškovas nedelsiant buvo hospitalizuotas, o po kelių valandų – operuotas. Dėl patirtos traumos ieškovas ilgai buvo nedarbingas, jam buvo atliktos net 5 operacijos taikant narkozę, po jų ieškoviui buvo taikomas ilgas reabilitacinis gydymas. Ieškovas teigia, kad jis patyrė didelį fizinį ir dvasinį skausmą, didelius dvasinius išgyvenimus, stresą, po patirtos traumos negali atlikti dalies veiksmų ir judesių ir užsiimti veiklomis, kuriomis įprastai užsiėmė iki traumos.
4. Ieškovo teigimu, už minėtą nelaimingą atsitikimą ir jo metu patirtą traumą yra atsakinga paspirtuko pardavėja atsakovė UAB „Topo grupė“, nes ji tinkamai nesupažindino ieškovo su paspirtuko naudojimosi taisyklėmis, t. y. prekės įsigijimo metu nepateikė paspirtuko naudojimosi instrukcijos lietuvių kalba. Ieškovas teigia, kad nors jis, valdydamas paspirtuką, buvo pakankamai apdairus ir rūpestingas, tačiau nežinojo esminių paspirtuko naudojimo sąlygų, t. y.: 1) kad prieš pradėdant naudotis paspirtuku viešoje vietoje reikia pasitreniruoti su juo nedidelėje aikštelėje ir įgyti jo valdymo įgūdžius; 2) kad, esant kelyje nors ir nedidelei duobutei, dėl to, kad ratų diametras yra mažas, ratui patekus į duobutę, važiuodamas paspirtuku gali griūti; 3) kad paspirtukas nepritaikytas važiuoti asmenims, sunkesniems kaip 100 kg ir vyresniems kaip 50 metų; 4) kaip teisingai sureguliuoti paspirtuko stabdžius, kad stabdant paspirtuką būtų išvengta kritimo į priekį. Ieškovo įsitikinimu, tai, kad jam kartu su paspirtuku atsakovė nepateikė instrukcijos gimtąja kalba, ir buvo esminis prekės trūkumas, dėl kurio ieškovas negalėjo tinkamai ir saugiai naudotis preke, kartu ir esminė ieškovo traumos priežastis. Ieškovas pažymėjo, kad, nusipirkęs iš atsakovės elektrinį paspirtuką ir negavęs naudojimosi instrukcijos lietuvių kalba, jis nebuvo informuotas, kad šiuo paspirtuku apskritai negali naudotis dėl savo amžiaus (ieškoviui yra daugiau nei 50 metų) ir svorio (ieškovo svoris paspirtuko pirkimo ir nelaimingo įvykio metu buvo didesnis negu 100 kg).

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. vasario 13 d. sprendimu ieškovo ieškinį atmetė ir priteisė atsakovei iš ieškovo 7252,10 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
6. Vilniaus miesto apylinkės teismas konstatavo, kad ieškovas, veikdamas kaip rūpestingas, atsargus, atidus ir apdairus asmuo, pamatęs, kad jam suprantama kalba nėra pateikta naudojimosi paspirtuku informacija, prieš pradėdamas važiuoti paspirtuku privalėjo pats ieškoti tokios informacijos, t. y. kreiptis į pardavėją, kad jam būtų pateikta instrukcija lietuvių kalba, ir iki informacijos gavimo nesinaudoti paspirtuku, tačiau ieškovas to nepadarė. Teismas taip pat pažymėjo, kad neatsižvelgiant į tai, kokią informaciją (įskaitant informacijos pateikimo formą) ieškovas gavo iš atsakovės prekės įsigijimo metu, jis privalėjo saugiai ir atsargiai naudotis paspirtuku. Teismo vertinimu, ieškovas, atsižvelgiant į jo amžių, išsilavinimą, profesiją (yra įgijęs aukštąjį teisinį universitetinį išsilavinimą, dirba vadovaujantį darbą), į tai, kad jis turi teisę vairuoti transporto priemones, moka važiuoti dviračiu, turėjo suprasti ir įvertinti, kad, nusprendęs važiuoti paspirtuku būdamas neperskaitęs jo

naudojimo instrukcijos, jis turi prisiimti ir tam tikrų neigiamų pasekmių atsiradimo riziką. Teismas nusprendė, kad šiuo atveju būtent tai, jog ieškovas važiuo paspirtuku neperskaitęs instrukcijos, lėmė, kad buvo pažeisti instrukcijoje nurodyti būtini saugumo reikalavimai, t. y. kad paspirtuką gali naudoti asmenys, kurių svoris neviršija 100 kg, kad, važiuojant nelygiu paviršiumi, būtina palaikyti 5–10 km/h greitį ir kad negalima didinti greičio važiuojant žemyn.

7. Teismas, atsižvelgdamas į galiojantį teisinį reglamentavimą, susijusį su prekių ženkliniu, padarė išvadą, kad atsakovė neturėjo kokių nors kitų papildomų būdų, t. y. ne tik įteikdama naudojimo instrukciją lietuvių kalba, informuoti ir įspėti ieškovą dėl naudojimosi paspirtuku ribojimų ar taisyklių. Tai, kad atsakovė pasirinko paspirtuko instrukciją lietuvių kalba įteikti pirkimo metu, o ne tvirtinti ant pakuotės ar bandyti įdėti į pakuotę, negali būti vertinama kaip pažeidimas, nes svarbu, kad būtų užtikrintas informacijos, reikalingos saugiam ir tinkamam prekės naudojimui, pateikimas vartotojui lietuvių kalba, nesureikšminant jos pateikimo būdą.
8. Teismas taip pat pažymėjo, kad pardavėjas neturi pareigos domėtis, kokiam tikslui pirkėjai įsigyja prekes, t. y. ar prekės toliau bus naudojamos ją įsigijusio ar kito asmens, todėl atmetė kaip nepagrįstus ieškovo argumentus, kad atsakovės darbuotojai privalejo jį įspėti dėl paspirtuko naudojimo apribojimų, atsižvelgiant į jo amžių ir svorį. Teismas atkreipė dėmesį, kad ieškovas pripažino, jog naudojo paspirtuką neperskaitęs naudojimosi juo instrukcijos, todėl tokį ieškovo elgesį vertino kaip neatitinkantį rūpestingo, atidaus ir apdairaus asmens (lot. *bonus pater familias*) standarto.
9. Teismas pripažino, kad, atsakovei pasirinkus tokį paspirtuko instrukcijos lietuvių kalba įteikimo būdą, kai instrukcija įteikiama ne kartu su prekės pakuote, bet atskirai, kyla tam tikra rizika dėl žmogiskosios klaidos, kai paspirtuko naudojimosi instrukciją lietuvių kalba turintis įteikti asmuo (pardavėjas, konsultantas) gali užmiršti tai padaryti ir instrukcija lieka neįteikta. Teismas pažymėjo, kad byloje nėra jokių tiesioginių įrodymų, galinčių patvirtinti instrukcijos lietuvių kalba įteikimo atsakovui faktą, todėl neatmetė galimybes, kad taip galėjo atsitikti ir ieškovui įsigyjant ginčo paspirtuką. Tačiau, įvertinęs visas byloje nustatytas faktines aplinkybes, teismas padarė išvadą, kad atsakovė įrodė, jog net ir tuo atveju, jei instrukcija lietuvių kalba vis dėlto liko neįteikta, dėl patirtos traumos važiuojant paspirtuku iš esmės kaltas pats ieškovas, kuris jau prekės surinkimo metu matė, kad instrukcijos lietuvių kalba nėra, tačiau sąmoningai priėmė sprendimą naudotis paspirtuku neperskaitęs jo naudojimosi instrukcijos, t. y. ieškovas nesupranta su paspirtuko naudojimosi taisyklėmis ne todėl, kad neturėjo, kaip su jomis susipažinti, tačiau pats to nenorėjo ir nematė tam būtinybės. Taigi pats ieškovas nesirūpino tinkamu ir saugiu prekės naudojimu, nesikreipdamas į pardavėją dėl instrukcijos lietuvių kalba pateikimo elgėsi neatsakingai, todėl kartu prisiėmė ir neigiamų pasekmių naudojantis paspirtuku neperskaitęs jo naudojimo instrukcijos kilimo riziką (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir [CK](#)) 6.248 straipsnio 3–4 dalys).
10. Teismas pažymėjo, kad šiuo atveju nekvestionuojama tai, jog dėl patirtos traumos ieškovas patyrė tam tikro dydžio žalą, tačiau byloje nustatęs, kad šiuo atveju žala atsirado iš esmės dėl paties ieškovo kaltės, teismas nurodė neturintis pagrindo vertinti ir nustatyti ieškovo patirtos žalos dydį, nes už atsiradusią žalą atsakovei nėra pagrindo taikyti atsakomybę.
11. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad atsakovė patyrė 7252,10 Eur su PVM bylinėjimosi išlaidų, kurios susidarė už atsiliepimų į ieškovo ieškinį ir patikslintą ieškinį rengimą, pasirengimą ir atstovavimą teismo posėdžiuose, pasirengimą ir atstovavimą atsakovei mediacijos sesijose, taikos sutarties parengimą, pateiktos medžiagos analizę, atsakymų į ieškovo prašymus ir klausimus parengimą, prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo rengimą. Teismas nusprendė, kad atsakovės nurodytos teisinės pagalbos išlaidos, įvertinus atsakovės atstovės darbo ir laiko sąnaudas, parengtų procesinių dokumentų kieki, pobūdį, turinį, nagrinėtos bylos sudėtingumą, neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (toliau – Rekomendacijos) nurodytų dydžių, todėl vertintinas kaip atitinkančios pagrįstumo ir protingumo kriterijus ir jų atlyginimas priteistinas atsakovei iš ieškovo. Teismas nurodė, kad PVM nėra priskirtinas advokatų išlaidoms, todėl negali būti laikomas advokatų atlygiu, kadangi yra mokamas valstybei, taigi šio pobūdžio (PVM pavidalu) faktiškai patirtos išlaidos turi būti atlygintos visa apimtimi.
12. Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal ieškovo apeliacinį skundą, 2020 m. lapkričio 12 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą ir priteisė atsakovei iš ieškovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
13. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad žala arba nuostoliai gali atsirasti ne vien dėl skolininko veiksmų ar neveikimo, bet ir dėl kreditoriaus kaltės ar esant abiejų šių asmenų kaltei, todėl atmetė kaip nepagrįstus ieškovo argumentus, kad verslininkui, neįrodžiusiam informacijos suteikimo fakto, savaime yra pagrindas taikyti civilinę atsakomybę.
14. Teisėjų kolegija nurodė, kad asmuo, prieš pradėdamas važiuoti įsigytu elektriniu paspirtuku, kuris laikytinas transporto priemone, taigi ir didesnio pavojaus šaltiniu, turi susipažinti su elektrinio paspirtuko pirkimo metu pardavėjo pateiktais dokumentais, išsiaiškinti esmines įsigyto elektrinio paspirtuko naudojimo sąlygas. Pastebėjęs, kad pirkimo metu pardavėjas jam neperdavė naudojimosi elektriniu paspirtuku instrukcijos lietuvių kalba, asmuo turi kreiptis į pardavėją, kad šis jam pateiktų tokią instrukciją, ir iki instrukcijos gavimo nesinaudoti elektriniu paspirtuku. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks elgesio standartas laikomas atitinkančiu asmens, veikiančio kaip *bonus pater familias*, standartą ir neturėtų būti vertinamas kaip nepagrįstai apsunkinantis elektrinį paspirtuką įsigijusio asmens (vartotojo) padėti ar nustatantis pernelyg aukštus reikalavimus viešajame eisme ketinančiam dalyvauti asmeniui.
15. Teisėjų kolegija nusprendė, kad ieškovas, atsižvelgiant į jo amžių (59 metai), išsilavinimą (yra įgijęs aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą), profesiją ((duomenys neskelbtini), dirba vadovaujama darba), turėjo pakankamai informacijos apie tai, kad prekės naudojimosi instrukciją valstybine kalba pardavėjas privalo pateikti pirkėjui prekės įsigijimo metu, todėl, būdamas pakankamai atidus ir rūpestingas, turėjo ir galėjo suvokti apsisprendimo važiuoti iš atsakovės įsigytu elektriniu paspirtuku, neperskaitęs jo naudojimo instrukcijos, keliamą pavojų ir jo laipsnį. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad nors nėra duomenų, jog teisė važiuoti paspirtuku būtų siejama su specialios teisės įgijimu, vis dėlto ieškovui, susipažinusiam su kelių eismo taisyklėmis, buvo žinoma apie eismo dalyvio pareigą važiuojant paspirtuku, kaip ir automobiliu, dviračiu ar kita transporto priemone, pasirinkti saugų greitį, laikytis saugaus atstumo ir nuolat stebėti aplinką. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad ieškovo elgesys naudojantis paspirtuku prieš tai neperskaitęs naudojimosi juo instrukcijos neatitiko *bonus pater familias* standarto.
16. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismo sprendime nurodyti argumentai nereikšmia, jog yra kvestionuojama verslininko pareiga ikisutartiniuose santykiuose aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui būtiną, teisingą, išsamią ir neklaidinančią informaciją apie prekę. Tokia informacija apie prekę pirkėjui turi būti suteikta visais atvejais, neatsižvelgiant į pirkėjo nurodytą ar numanomą amžių, svorį ir kitas aplinkybes, tačiau, neatsižvelgiant į tai, kokią informaciją pirkėjas gavo iš pardavėjo prekės įsigijimo metu, prieš pradėdamas naudoti įsigytą prekę, būdamas atidus ir rūpestingas, jis turi perskaityti prekės naudojimo instrukciją. Be to, teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad pats ieškovas jį konsultavusius atsakovės darbuotojams aiškiai net ir nebuvo nurodęs, kad paspirtuką perka asmeniui naudoti.
17. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad pirmosios instancijos teismas sprendimo motyvuose išsamiai aptarė išlaidų už atsakovės atstovės atliktus procesinius veiksmus pobūdį, sprendimas dėl tokių bylinėjimosi išlaidų pagrįstumo, atsižvelgė į šiam klausimui spręsti reikšmingas aplinkybes, įvertino atsakovės atstovės darbo ir laiko sąnaudas, parengtų procesinių dokumentų kieki, pobūdį, turinį, nagrinėtos bylos sudėtingumą, Rekomendacijose nurodytus dydžius. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad jai nekyla abejonių, jog atsakovė sumokėjo už suteiktas teisinės paslaugas, ir kaip nepagrįstus vertino ieškovo teiginius, kad sumokėtas PVM negali būti įskaitomas į bylinėjimosi išlaidas. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad, pagal Lietuvos apeliacinio teismo formuojamą praktiką, bylinėjimosi išlaidų institutas nėra identiškas nuostolių atlyginimo institutui, o atsakovė sumokėjus už teisinės paslaugas su PVM, teismas pagrįstai į priteistą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą įskaityo ir šį mokesť. Teisėjų kolegija nenustatė pagrindo mažinti pirmosios instancijos teismo priteistų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydį dėl ieškovo

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu ieškovas S. V. prašo panaikinti Panevėžio apygardos teismo 2020 m. lapkričio 12 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 13 d. sprendimą ir ieškovo ieškinį tenkinti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Teismai netinkamai taikė [CK 6.248 straipsnio](#) 4 dalį ir teisės normas, reglamentuojančias vartojimo teisinius santykius, nes susiaurino imperatyviomis įstatymų normomis nustatytas pareigas verslininkams. Teismai taikė perteklinius kriterijus dėl pirkėjo (ieškovo) pripažinimo nepakankamai protingu ir apdairu, kaip sąlygos pardavėjo (atsakovės UAB „Topo grupė“) atsakomybei paneigti. Apeliacinės instancijos teismas laikė, kad paspirtukas yra transporto priemonė, didesnio pavojaus šaltinis, ir nepagrįstai įtvirtino vartotojo pareigą rūpintis informacijos gavimu kaip elgesį, atitinkantį *bonus pater familias* standartą. Reikalavimas pačiam vartotojui ieškoti informacijos, kai ji jam nepateikiama, bei reikalavimas vartotojui suprasti, kad jam yra reikalinga atitinkama informacija, iš esmės apsunkina vartotojo padėtį, nepagrįstai išplečia verslininkų galimybes piktnaudžiauti teisės aktais, kurie nustato verslininkų pareigas.
- 18.2. Esminė informacija, dėl kurios nežinojimo buvo naudotasi paspirtuku ir patirta žala, yra išimtinai susijusi su konkrečia preke ir jai individualiai taikomais apribojimais, t. y. naudotojo amžiaus ir svorio ribos nustatymu. Tokio pobūdžio informacijos negalima lyginti su informacija, kuri turėtų būti suprantama kiekvienam transporto priemonę naudojančiam asmeniui.
- 18.3. Apeliacinės instancijos teismas, nustatęs papildomas pareigas vartotojui ir įvertinęs, kad paspirtukas neva yra didesnio pavojaus šaltinis, jokių pareigų nenustatė verslininkui, kuris parduoda tokio tipo prekes, yra labiau informuotas apie galimą žalą ir pavojus, prekės specifiką. Teismas netgi pritarė tam, kad verslininkas gali nesilaikyti Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2002 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 170 patvirtintų Prekių ženklavimo ir kainų nurodymo taisyklių (toliau – ir Taisyklės) dėl informacijos pateikimo būdo vartotojams. Verslininkas negali būti ginamas, tuo labiau visiškai atleidžiamas nuo atsakomybės už savo pareigų nevykdymą, o tai, kad atsakovė nesilaikė reikalavimų, nustatytų [CK 6.228^o](#) straipsnyje ir Taisyklėse, ir lėmė ieškovo sveikatos sutrikdymus, dėl to būtina laikytis reglamentuotos tvarkos pateikiant informaciją.
- 18.4. Ieškovas konsultavosi su atsakovės darbuotoju, šis nurodė, jog paspirtuku naudotis itin lengva, kitos esminės informacijos apie paspirtuko apribojimus dėl amžiaus ir svorio nenurodė. Tai lėmė ieškovo apsisprendimą įsigyti prekę. Ieškovas neturėjo pagrindo manyti, jog jam buvo suteikta ne visa esminė informacija. Paspirtuką naudoti iš tiesų paprasta, tačiau ieškovas negavo informacijos, kad paspirtuku gali važiuoti tik asmenys, sveriantys iki 100 kg ir ne vyresni nei 50 m. Būtent šios informacijos nežinojimas lėmė tai, kad ieškovas paspirtuku naudojosi sverdamas daugiau nei 120 kg, dėl to, spustelėjęs stabdį, jis vertėsi ir patyrė sužalojimų. Faktas, kad ieškovui atsakovės darbuotojas suteikė informaciją apie paprastą paspirtuko naudojimą ir kitos informacijos nesuteikė, byloje nebuvo ginčijamas, taigi laikomas įrodytu. Taip pat ginčo dėl ieškovo sveikatos sužalojimų atsiradimo ir to, kad ieškovas laikėsi kelių eismo taisyklių naudodamasis paspirtuku, nebuvo. Iki prekės įsigijimo suteikta informacija turėjo esminę reikšmę ne tik ieškovo apsisprendimui įsigyti paspirtuką, bet ir suvokimui apie tam tikrus gamyklinius apribojimus naudotojui ar kitą esminę informaciją.
- 18.5. Teismų išvados, kad nėra svarbu, kokia informacija ieškovui buvo suteikta prieš įsigyjant prekę, nes svarbiausia, kad ieškovas turėjo susipažinti su informacija jau įsigijęs prekę, iš esmės yra neteisingos ir prieštarauja [CK 6.163 straipsnio](#) 4 dalies, 6.353 straipsnio 9 dalies, 6.228^o straipsnio 4 dalies nuostatomis bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikai, kurioje nurodyta, kad vartojimo santykiuose pardavėjas turi daugiau žinių apie prekę ir todėl įstatyme įtvirtinta pardavėjo pareiga suteikti vartotojui visapusišką ir išsamą informaciją, kad jis galėtų įsigyti prekę, kuri atitinka jo poreikius, ir kad vartojimo pirkimo–pardavimo sutartyje pirkėjo (vartotojo) pažeidžiamumas pasireiškia ir tuo, kad pardavėjas yra savo srities profesionalas, jis turi daugiau žinių apie prekę ir kitais svarbiais sutarties sudarymo klausimais. Šiam sutarties šalių nelygiavertiškumui kompensuoti įstatyme įtvirtintas specialus pardavėjo pareigos suteikti vartotojui visapusišką informaciją, būtiną vartojimo pirkimo–pardavimo sutarčiai, atitinkančiai tikrusios vartotojo poreikius bei interesus, sudaryti, reglamentavimas. Pirkėjas renka konkretų pardavėją pagal jo dalykines savybes, patirtį toje verslo srityje, dalykinę reputaciją ir turi pagrįstą pagrindą pasitikėti pardavėju, kad šis suteiks visą sutarčiai sudaryti reikalingą informaciją. Taigi nepagrįsta laikyti, kad kaltas kreditoriaus elgesys šiuo atveju galėtų būti informacijos neieškojimas, kai šią informaciją pateikti imperatyvią pareigą turi verslininkas (skolininkas).
- 18.6. Teismai byloje visiškai nesiaiškino ir nenagrinėjo kaltės pobūdžio, galimybes proporcingai mažinti atsakovės atsakomybę, atsižvelgiant tiek į kaltus atsakovės veiksmus (informacija ieškovui suteikta nebuvo), tiek į neva kaltus ieškovo veiksmus (nesikreipė dėl informacijos pateikimo), ir spręsti dėl ieškinio tenkinimo iš dalies. [CK 6.248 straipsnio](#) 4 dalies norma apskritai netaikytina vartojimo teisiniuose santykiuose, kalbant apie verslininko pareigą suteikti informaciją.
- 18.7. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai iš ieškovo priteisė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, į kurį įeina ir PVM suma. Atlyginus atsakovei bylinėjimosi išlaidas su PVM, atsakovė nepagrįstai praturtės PVM sumą nes atsakovė yra juridinis asmuo, registruotas kaip PVM mokėtojas ir turintis teisę į PVM atskaitą, todėl ji šią sumą gali sumažinti į valstybės biudžetą mokėtiną PVM arba ją susigrąžinti iš biudžeto. Atsakovė nenurodė jokių priežasčių ar aplinkybių, galinčių lemti jos negalėjimą PVM sumą įtraukti į ataskaitą, nepateikė tai pagrindžiančių įrodymų. Taigi bylą nagrinėję teismai netinkamai taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atlyginus bylinėjimosi išlaidas su PVM verslininkas šią sumą gauna du kartus, todėl PVM suma, mokama pralaimėjusios šalies, negali būti laikoma faktiškai patirtomis išlaidomis.
- 18.8. Apeliacinės instancijos teismas nevertino, kad iš atsakovės pateiktų dokumentų dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo negalima spręsti, ar išlaidos yra patirtos už paslaugas nagrinėjant šią bylą, taip pat neatkreipė dėmesio į prašomų priteisti sumų prieštarumą. Be to, atsakovė bylinėjimosi išlaidoms pagrįsti pateikė dokumentus, surašytus ne lietuvių kalba, šių dokumentų teismas neturėjo teisės priimti ir vertinti. Dėl nurodytų priežasčių priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas turi būti iš esmės mažinamas, vertinant tiek šių išlaidų dydį, pagrįstumą, tiek apmokėjimo fakto egzistavimą.
19. Atsakovė UAB „Topo grupė“ atsiliepimu į ieškovo kasacinį skundą prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti ir priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 19.1. Sprendžiant ginčą tarp vartotojo ir verslininko turi būti vadovaujama vidutinio vartotojo standartu. Vidutinis vartotojas yra asmuo, kuris yra pakankamai informuotas, protingai atidus ir apdairus, atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir kalbinius veiksmus. Teismai nuodugniai išnagrinėjo visas faktines aplinkybes, susijusias su prekės įsigijimu, surinkimu, pasirengimu naudoti ir naudojimu. Vidutinio vartotojo atidumo laipsnis visuomet priklauso nuo konkrečių prekių arba paslaugų rūšių ar kategorijų. Šiuo atveju teismai tinkamai įvertino prekę, kurią pirkė ieškovas, – elektrinį paspirtuko ir pagrįstai konstatavo, kad vidutiniam vartotojui turi būti taikomas *bonus pater familias* elgesio standartas. Priešingu atveju būtų sudaromos situacijos, kai vartotojas, elgdamasis neapdairiai ir nesidomėdamas įsigyjamą prekę, įgytų teisę pasipelninti iš savo paties didelio neatsargumo.
- 19.2. Ieškovas neįrodė, jog ginčo paspirtuko pirkimo metu jam nebuvo įteikta naudojimosi instrukcija lietuvių kalba. Ieškovui instrukcija lietuvių kalba buvo suteikta atsiskaitymo už ginčo paspirtuką metu. Ieškovas turėjo galimybę susipažinti su paspirtuko naudojimosi instrukcija jam suprantamomis kalbomis, tačiau pats nurodė, kad to daryti jis neprivalo ir instrukcijos ne lietuvių kalba neskaitė

sąmoningai. Ieškovas, atsižvelgiant į jo amžių, išsilavinimą, profesiją, turėjo pakankamai informacijos apie tai, kad prekės naudojimosi instrukciją valstybine kalba pardavėjas privalo pateikti pirkėjui prekės įsigijimo metu, būdamas pakankamai atidus ir rūpestingas, turėjo ir galėjo suvokti apsisprendimo važiuoti iš atsakovės įsigytu elektriniu paspirtuku, neperskaičius jo naudojimo instrukcijos, keliamą pavojų ir jo laipsnį. Ieškovas nesielgė kaip vidutinis vartotojas (lot. *bonus pater familias*), kadangi, būdamas protingai atidus ir rūpestingas, turėjo ir galėjo įvertinti visas galimas rizikas bei, nenorėdamas skaityti vartojimo instrukcijos kita suprantama kalba, turėjo kreiptis į atsakovę dėl pakartotinio instrukcijos lietuvių kalba suteikimo.

- 19.3. Nesutiktina, kad teismai suformavo taisyklę, nustatančią vartotojo pareigą visais atvejais prašyti iš pardavėjo prekės naudojimo instrukcijos. Priešingai – teismai, pripažindami pardavėjo pareigą pateikti prekės naudojimo instrukciją, vertino, kaip šią pareigą šioje situacijoje vykdė pardavėjas. Nustatė, kad prekės instrukcija keliomis kalbomis, įskaitant dvi ieškoviui suprantamas užsienio kalbas, jam buvo pateikta, byloje neužtenkančių įrodymų, kad būtų galima objektyviai nustatyti, ar instrukcija lietuvių kalba buvo įteikta, ir ieškoviui pripažinus, kad jis galėjo perskaityti ir suprasti instrukciją rusų arba lenkų kalbomis, tačiau nenorėjo to daryti, teismai pagrįstai pripažino, kad tokioje situacijoje ir vartotojas turi tam tikrų pareigų. Teismai, nekvestionuodami pardavėjo pareigos pateikti prekės vartojimo instrukciją, vertino faktines aplinkybes ir tai, ar ieškovas elgėsi kaip vidutinis vartotojas.
- 19.4. Žala atsirado ne dėl kokios nors specifinės informacijos, kurios žinojimas būtų užkirtęs kelią žalai atsirasti, o dėl paties ieškovo didelio neatsargumo. Paspirtukas yra pripažįstamas didesnio pavojaus transporto priemonė, kurios naudojimui, kaip ir bet kuriai kitai transporto priemonei, yra taikomas didesnio atsargumo kriterijus. Ieškovas dar ginčo paspirtuko surinkimo metu pastebėjo apie instrukcijos lietuvių kalba trūkumą, todėl turėjo visas galimybes numatyti kilsiančią riziką ir užkirsti kelią jos atsiradimui perskaitydamas instrukciją jam suprantama kalba arba kreipdamasis į atsakovę dėl pakartotinio instrukcijos suteikimo. Netgi pripažinus, jog instrukcija lietuvių kalba ieškoviui ginčo paspirtuko pirkimo metu nebuvo įteikta, ši aplinkybė nebūtų galėjusi padaryti jokios įtakos ieškovo apsisprendimui pirkti ginčo paspirtuką.
- 19.5. Ieškovas pripažino, kad važinėjimas dviračiu yra labai mėgstamas jo užsiėmimas, todėl teismai pagrįstai nustatė, kad ieškoviui turėjo būti žinomos visos pasekmės, kurios gali kilti naudojantis didesnio pavojaus šaltiniu, kuris savo esme (dviratė transporto priemonė) yra panašus į dviratį. Šioje situacijoje yra svarbu tai, kad žala iš esmės atsirado ne dėl to, kad ieškovas būtų nesilaikęs labai konkrečių instrukcijoje nurodytų draudimų ar netinkamai naudojęs prekę (pvz., ne taip ją surinkęs ar spaudęs ne tą rankenėlę ir pan.). Pagrindinė žalos atsiradimo priežastis – akivaizdžiai nesaugus važiavimas paspirtuku (didelio greičio išvystymas neasfaltuotos dangos nuokalnėje ir staigus stabdymas). Paspirtukas vertėsi ir ieškovas griuvo dėl to, kad ieškovas nesilaikė elementarių dviratės transporto priemonės vairavimo taisyklių, kurių jokios instrukcijos apskritai nereglamentuoja.
- 19.6. Bylą nagrinėję teismai tinkamai konstatavo, kad atsakovė nėra atsakinga už ieškovo patirtą žalą, kadangi žalą lėmė kalti ieškovo veiksmai. Kadangi jokia atsakovės atsakomybė nebuvo nustatyta, atsakomybės mažinimo klausimas buvo neaktualus ir teismai neturėjo pagrindo jo nagrinėti. Kadangi dėl atsiradusios žalos yra atsakingas tik ieškovas (kreditoriaus), teismai pagrįstai taikė [CK 6.248 straipsnio 4 dalį](#) ir konstatavo, jog ieškovas įrodė civilinės atsakomybės taikymo sąlygų – atsakovės neteisėtų veiksmų (neveikimo) bei priežastinio ryšio tarp tokių neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir ieškovo patirtos žalos.
- 19.7. Teismas pagrįstai į priteistinas atlyginti bylinėjimosi išlaidas įskaičiavo ir sumokėtą PVM. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismas detalai motyvavo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo pagrįstumą, vertino visas atsakovės pateiktas PVM sąskaitas faktūras ir nurodė, jog atsakovė tinkamai įrodė patirtų bylinėjimosi išlaidų faktą.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl verslininkui (pardavėjui) tenkančios vartotojo informavimo (informacijos atskleidimo) pareigos turinio, įrodinėjimo pareigos ir teisiųjų pasekmių bendrųjų nuostatų

20. Vartotojas dėl informacijos, patyrimo, techninių žinių, galimybių derėtis stokos yra mažiau palankesnėje padėtyje nei verslininkas. Tai yra pagrindas vartotoją kaip silpnesnę šalį ginti vartojimo sutartinuose santykiuose. Vartotojo teisė į informaciją – yra vienas esminių aukšto vartotojų apsaugos lygio užtikrinimo garantų. Šios vartotojo teisės įgyvendinimas užtikrinamas teisiniu reguliavimu nustatant verslininkui pareigą suteikti vartotojui informaciją (informacijos atskleidimo pareigą). Tinkamas vartotojo informavimas ne tik įgalina vartotoją priimti informuotą sprendimą – apgalvoti savo sprendimą dėl atitinkamų prekių ir paslaugų įsigijimo, palyginti rinkoje esančias prekes ir paslaugas bei jų kainą, bet ir sukuria sąlygas rinkai veikti efektyviai.
21. Bendruosius reikalavimus atskleistinos informacijos turinui nustato [CK XVIII skyriaus „Vartojimo sutartys“](#) normos. [CK 6.228⁶ straipsnio 1 dalyje](#) nustatyta, kad, prieš sudarydamas vartojimo sutartį, kuri nėra nuotolinė ar ne prekybos patalpose sudaroma sutartis, verslininkas privalo aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui būtiną, teisingą, išsamią ir neklaidinančią informaciją. Informacija vartotojui turi būti suteikta valstybine kalba.
22. [CK 6.228⁶ straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtintas nebaigtinis informacijos, privalomos pateikti vartotojui, sąrašas. To paties straipsnio 2 dalimi leidžiama įstatymais ir Mažmeninės prekybos taisyklėse nustatyti reikalavimus dėl papildomos informacijos, kurią būtina suteikti vartotojams prieš sudarant vartojimo sutartis dėl tam tikrų rūšių prekių ar paslaugų, teikimo.
23. Prekes parduodančio verslininko pareigą pateikti vartotojui informaciją valstybine kalba įtvirtinta ir Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatyme (redakcija, galiojusi nuo 2017 m. lapkričio 1 d. iki 2018 m. rugpjūčio 1 d.). Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad vartotojai turi teisę gauti teisingą ir visapusišką informaciją valstybine kalba apie parduodamas prekes, teikiamas paslaugas. Minėto įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gamintojas, pardavėjas, paslaugos teikėjas vartotojams privalo valstybine kalba suteikti Civiliniame kodekse ir kituose teisės aktuose nustatytą informaciją ir teisės aktų nustatyta tvarka ženklinti prekes.
24. Atsižvelgdama į nurodytą teisinį reguliavimą teisėjų kolegija daro išvadą, kad verslininko pareigą informuoti vartotoją (informacijos atskleidimo pareigą) laikoma tinkamai įvykdyta, jei vartotojui, visų pirma, yra suteikiama visa teisės aktuose reikalaujama informacija, antra, tokia informacija yra suteikta aiškiai ir suprantamai. Šis reikalavimas dar kitaip vadinamas skaidrumo principu ir, be kita ko, turi reikšmės vertinant vartojimo sutarties sąlygų nesąžiningumą. Teisinis reguliavimas nepateikia reikalavimo pateikti informaciją „aiškiai ir suprantamai“ apibrėžimo ar gairių, kaip šis reikalavimas turėtų būti vertinamas. Vis dėlto, atsižvelgiant į pirmiau nurodytus informacijos atskleidimo tikslus ir teisinį reguliavimą, reikalavimą pateikti vartotojui informaciją „aiškiai ir suprantamai“ galima būtų apibrėžti kaip apimančią informacijos prieinamumą, vartotojui realios galinybės susipažinti su informacija sudarymą, jos pateikimą įskaitomai, aiškia, paprasto (nesudėtingo) stiliaus,

gerai struktūruota kalba, nevartojant neaiškių terminų, sąvokų, sudėtingų formuluočių, atkreipiant dėmesį į (išryškinant) tuos aspektus, kurie būtini atsižvelgiant į prekės ar paslaugos pobūdį ar kitas aplinkybes, informacija turi būti pateikiama tokiu būdu ir taip, kad būtų lengvai suprantama vartotojui (vartotojas lengvai galėtų suvokti jos prasmę, prekės savybes ir rizikas) ir neklaidinti vartotojo.

25. Reikalavimas pateikti informaciją valstybine kalba priskirtinas reikalavimo pateikti informaciją aiškiai ir suprantamai turiniui. Jo išskyrimas iš šio kriterijaus į atskirą (savarankišką) kriterijų nacionalinėje teisėje siejamas su ES teisėje įtvirtintomis taisyklėmis, be to, kaip nurodyta toliau, jis svarbus taikant vidutinio vartotojo standartą.
26. [CK 6.228⁶](#) straipsnio 1 dalini į nacionalinę teisę perkeliama 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (toliau – Direktyva 2011/83/ES) 5 straipsnio 1 dalies nuostata. Tačiau Direktyva 2011/83/ES nėra derinami vartojimo sutartims taikomi kalbos reikalavimai; ES valstybės narės turi teisę palikti galioti ar priimti kalbos reikalavimus dėl su sutartimis susijusios informacijos ir sutarčių sąlygų (Direktyvos 2011/83/ES preambulės penkioliktoji konstatuojamoji dalis).
27. Nei Direktyva 2011/83/ES, nei nacionalinis reguliavimas nedetalizuoja, koks vartotojo standartas turėtų būti taikomas vertinant, ar informacija vartotojui buvo pateikta aiškiai ir suprantamai. Vis dėlto, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT, Teisingumo Teismas) praktiką, aiškinančią nesąžiningos komercinės veiklos bei nesąžiningų vartojimo sutarčių sąlygų reguliavimą, darytina išvada, kad klausimą, ar informacija sutartinių vartojimo teisinių santykių atveju buvo pateikta aiškiai ir suprantamai, teismas turi spręsti atsižvelgdamas į visas faktines aplinkybes ir į pastabumo lygį, kurio galima tikėtis iš vidutinio vartotojo, t. y. taikydamas vidutinio vartotojo standartą.
28. Vidutinio vartotojo standartas yra ESTT praktikoje suformuluota ir išplėtotą koncepcija. Tai hipotetinis visų vartotojų (ar tam tikros vartotojų grupės) vidurkis, kurio pagrindu yra vertinamas suteiktos informacijos poveikis konkrečiam vartotojo ekonominiam elgesiui.
29. Pagal ESTT praktiką, vidutinis vartotojas yra pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus, atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir kalbinius veiksnius (žr., be kita ko, ESTT 1998 m. liepos 16 d. sprendimo byloje *Gut Springenheide and Tusky*, C-210/96, 31 punktą; 2000 m. sausio 13 d. sprendimo byloje *Estee Lauder*, C-220/98, 27 punktą; 2001 m. spalio 25 d. sprendimo byloje *Toshiba Europe*, C-112/99, 52 punktą; 2002 m. spalio 24 d. sprendimo byloje *Linhart*, C-99/01, 31 punktą; 2003 m. balandžio 8 d. sprendimo byloje *Pippig Augenoptik*, C-44/01, 55 punktą; 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimo sujungtose bylose *Wind Tre ir Vodafone Italia*, C-54/17 ir C-55/17, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; kt.).
30. Savo esme tapačia vidutinio vartotojo, kaip nesąžiningos komercinės veiklos vertinimo kriterijaus, samprata ESTT remiasi ir aiškindamas 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos imonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) nuostatas (žr., pvz., ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Ving Sverige*, C-122/10, 22 punktą; 2016 m. spalio 26 d. sprendimo byloje *Canal Digital Danmark*, C-611/14, 39 punktą; 2017 m. vasario 8 d. sprendimo byloje *Carrefour Hypermarchés*, C-562/15, 31 punktą; 2018 m. liepos 25 d. sprendimo byloje *Dyson*, C-632/16, 56 punktą; 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimo byloje *Wind Tre ir Vodafone Italia*, C-54/17 ir C-55/17, 51 punktą ir kt.).
31. Kaip matyti iš suformuluotos jurisprudencijos, vidutinio vartotojo koncepcija Teisingumo Teismas remiasi ir sutartinių vartojimo teisinių santykių atveju, siekdamas nustatyti, ar konkrečios vartojimo sutarčių sąlygos yra suformuluotos aiškiai ir suprantamai, o jei taip nėra, ar minėtos sąlygos vartotojo atžvilgiu vertintinos kaip nesąžiningos (ESTT 2014 m. balandžio 30 d. sprendimas byloje *K?slér ir K?slerné R?bai*, C-26/13, 74 punktas; 2017 m. rugsėjo 20 d. sprendimas byloje *Andriuc ir kt.*, C-186/16, 47 punktas; 2018 m. rugsėjo 20 d. sprendimas byloje *OTP Bank, OTP Faktoring*, C-51/17, 78 punktas; 2020 m. kovo 20 d. sprendimas byloje *Marc Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, 51, 52 punktai).
32. Taigi, vertinant, ar verslininkas pateikė informaciją aiškiai ir suprantamai, turi būti sprendžiama pagal objektyvųjį kriterijų – vidutinio vartotojo standartą. Vidutiniam vartotojui būdingą reakciją kiekvienu konkrečiu atveju turi nustatyti bylą nagrinėjantis teismas. Teismas, įvertinęs visas reikšmingas faktines bylos aplinkybes, susijusias su sutarties sudarymu, turi nustatyti ir įvertinti, ar suteiktos informacijos pakako tam, kad vidutinis vartotojas, t. y. pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas, galėtų įvertinti, ar konkreti prekė atitinka jo individualius poreikius, ir suprasti, kaip tinkamai ir saugiai naudotis preke.
33. Reikalavimo suteikti vartotojui informaciją valstybine kalba įtvirtinimas teisės aktuose suponuoja, kad Lietuvoje vidutinio vartotojo standartas apima asmenį, kuris lengvai gali suprasti jam teikiamą informaciją tik tuomet, jei ji teikiama valstybine – lietuvių – kalba. Taigi, jei verslininkas teikia informaciją kita nei valstybine kalba, tokia informacija neatitinka aiškiai ir suprantamai pateiktinos informacijos kriterijaus.
34. Be to, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad vidutinio vartotojo standartas siejamas su gautos informacijos suvokimu, o ne gebėjimu ją gauti. Vidutinio vartotojo standarto aiškinimas kaip asmens, kuris turi pats pasirūpinti informacija ir aktyviai jos ieškoti, reikštų informacijos paieškos pareigos visiską ar jos didesnę dalies perkėlimą vartotojui, o tai iš esmės paneigtų vieną svarbiausių ir pagrindinių vartotojo teisių – teisę į informaciją ir ją įgyvendinančią verslininko pareigą suteikti (atskleisti) informaciją vartotojui, šios teisės ir ją įgyvendinančios verslininkui nustatytos pareigos tikslą – atkurti nelygiavertę vartotojo padėtį, susidariusią vartojimo santykiuose, be kita ko, dėl to, kad vartotojas turi mažiau informacijos ir mažiau patyrimo, taip pat ir pačią vartotojų teisės esmę.
35. Tokį vidutinio vartotojo aiškinimą kasacinis teismas jau yra pateikęs savo praktikoje. Kasacinis teismas, sprenddamas iš turizmo teisinių santykių kilusį ginčą, atmetė kelionių organizatoriaus argumentus, jog ieškovai, būdami „vidutiniai vartotojai“, turėjo patys gauti visą reikalingą papildomą informaciją apie kelionę, nurodydamas, kad vidutinio vartotojo sąvoka siejama su gautos informacijos suvokimu, o ne gebėjimu ją gauti, be to, tokios pareigos nustatymas turistui nepagrįstai apsunkina jo padėtį, iškreipia sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą bei pažeidžia teisės aktų reikalavimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-201/2010; 2013 m. gruodžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-659/2013).
36. Pareiga įrodyti informacijos suteikimo vartotojui faktą tenka verslininkui ([CK 6.228⁶](#) straipsnio 4 dalis). Kasacinio teismo praktikoje, taikant minėtą normą, konstatuota, kad pareiga įrodyti, jog vartotojai buvo suteikta aiški ir suprantama informacija iki paslaugos suteikimo, teko atsakovei (verslininkei), todėl vien aplinkybė, kad vartotoja buvo perspėta, jog valomi, skalbiami ar (ir) atnaujinami daiktai gali būti sugadinti, ir prisėmė jų sugadinimo riziką pasirašydama paslaugos užsakymo dokumentą (kvitą), nesudarė pagrindo konstatuoti, kad paslaugų teikėja tinkamai įvykdė jai tenkančią pareigą atskleisti informaciją, turinčią esminę reikšmę sutarčiai sudaryti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-332-687/2016, 38 punktas).
37. Verslininkui pažeidus informacijos atskleidimo pareigą, kyla tam tikros teisinės pasekmės, viena iš jų – verslininko civilinė atsakomybė, taigi vartotojas įgyja teisę reikalauti nuostolių atlyginimo. Verslininkas, neįvykdęs arba netinkamai įvykdęs pareigą suteikti informaciją vartotojui, turi atlyginti dėl to vartotojo patirtus nuostolius ([CK 6.228⁶](#) straipsnio 5 dalis).
38. Sprendžiant dėl vartotojo teisės į turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą įgyvendinimo, taikytinos bendrosios [CK](#) normos, reglamentuojančios civilinę atsakomybę, ir teismų praktikoje suformuluotos turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą reglamentuojančių įstatymų aiškinimo ir taikymo nuostatos, pagal kurias turtinės ir neturtinės žalos atlyginimui yra būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygas. Kilus ginčui dėl verslininko pareigos suteikti informaciją vartotojui tinkamo vykdymo, pareiga įrodyti patirtus neigiamus padarinius, nuostolių faktą, priežastinį ryšį tarp informacijos nesuteikimo ir neigiamų padarinių tenka vartotojui, o pareiga įrodyti, kad informacija buvo suteikta ir ji buvo suteikta aiškiai ir

suprantamai, – verslininkui. Verslininkui neįrodžius, kad informacija vartotojui buvo suteikta arba kad ji suteikta tinkamai, yra pagrindas konstatuoti neteisėtus veiksmus kaip vieną iš civilinės atsakomybės sąlygų.

39. Vartotojo teisė į neturtinės žalos atlyginimą, be kita ko, grindžiama Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostata (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-256/2009](#)). Šios vartotojo teisės įgyvendinimui taikytinos bendrosios civilinės atsakomybės, įskaitant neturtinės žalos atlyginimą, reglamentuojančios taisyklės ir jas aiškinanti kasacinio teismo praktika.
40. Kasacinio teismo praktikoje yra suformuluotos esminės neturtinės žalos atlyginimą reglamentuojančių įstatymų aiškinimo ir taikymo nuostatos, pagal kurias neturtinės žalos atlyginimui yra būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygas, tarp jų – žalos padarymo faktą, nes ne kiekvienas teisės pažeidimas kartu reiškia ir neturtinės žalos padarymą; neturtinė žala, išreikšta pinigais, yra laikoma bendraisiais nuostoliais, kurių įrodinėjimo specifika yra ta, kad piniginės kompensacijos, reikalaujamos neturtinei žalai atlyginti, dydis kiekvienu konkrečiu atveju nustatomas teismo nagrinėjamoje byloje pagal įstatyme nustatytus ir teismo reikšmingais pripažintus kriterijus ([CK 6.250 straipsnio](#) 2 dalis, 6.251 straipsnio 2 dalis, 6.282 straipsnis), vadovaujantis sąžiningumo, protingumo ir teisingumo principais, nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste atsižvelgiant į šiuo klausimu jau suformuotą teismų praktiką; neturtinės žalos dydį lemia, be kita ko, objektas, dėl kurio pažeidimo asmuo patiria neturtinės žalos; nustatydami neturtinės žalos atlyginimo dydį, teismai turi vadovautis ne tik teisės normose ir teismų praktikoje suformuotais neturtinės žalos dydžio kriterijais, tačiau turi atsižvelgti ir į teismų analogiškose bylose priteistus žalos atlyginimo dydžius (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-256/2009](#) ir joje nurodyta kasacinio teismo praktika).

Dėl verslininko pareigos pateikti naudojimosi preke instrukciją ir saugos informaciją valstybine kalba

41. [CK 6.228⁶](#) straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad verslininkas ženklindamas prekes ar kitokiu būdu privalo vartotojui suteikti informaciją apie prekę ar paslaugos pagrindines savybes (atsižvelgiant į informavimo priemones ir prekę ar paslaugą), jeigu ji nėra akivaizdi iš konteksto.
42. Prekių ženklavimo ir kainų nurodymo taisyklių 21.7 punktu nustatyta, kad ženklinant prekes turi būti nurodomi prekės naudojimo (laikymo) ypatumai, jeigu ši informacija reikalinga saugiam ir tinkamam prekės naudojimui. Minėtų taisyklių 26 punktu nustatyta, kad informacija apie prekęs naudojimo (laikymo) ypatumus pateikiama ant prekės ir (ar) jos pirminės pakuotės. Jeigu visos, būtinos saugiam ir tinkamam prekės naudojimui (laikymui), informacijos ant prekės ir (ar) jos pirminės pakuotės sutalpinti neįmanoma arba ši informacija pateikta užsienio kalba (kalbomis), turi būti pateiktos Lietuvos Respublikos valstybine kalba parengtos prekės naudojimo taisyklės, kurios įdedamos į prekės pirminę pakuotę, o jeigu to padaryti neįmanoma, – pateikiamos vartotojui kartu su preke.
43. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl elektrotechnikos prekės, aktualu įvertinti ir Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos reglamento patvirtinimo“, (toliau – ir *Reglamentas*) nuostatas. Šio reglamento nuostatomis rėmėsi ir teismai, nagrinėdami bylą. Reglamento 17 punkte nustatyta, kad gamintojas privalo užtikrinti, jog prie pateikiamo elektrotechnikos gaminio būtų pridėtos instrukcijos ir saugos informacija, parengtos Lietuvos Respublikos valstybine kalba, kai elektrotechnikos gaminyje pateikiamas Lietuvos Respublikos rinkai, arba kitos ES valstybės narės, kurios rinkai pateikiamas elektrotechnikos gaminyje, nustatyta kalba ar kalbomis, taip pat šios instrukcijos ir saugos informacija bei visas ženklavimas turi būti aiškūs, lengvai suprantami ir suvokiami. Atitinkamai Reglamento 26 punkte nustatyta, kad importuotojas privalo užtikrinti, jog prie elektrotechnikos gaminio būtų pridėtos Lietuvos Respublikos valstybine kalba, kai elektrotechnikos gaminyje pateikiamas Lietuvos Respublikos rinkai, arba kitos ES valstybės narės, kurios rinkai pateikiamas elektrotechnikos gaminyje, nustatyta kalba ar kalbomis parengtos instrukcijos ir saugos informacija. To paties Reglamento 33 punkte nustatyta, kad, prieš tiekdamas elektrotechnikos gaminių rinkai, platintojas privalo patikrinti, ar elektrotechnikos gaminyje yra pažymėtas CE ženklas, ar prie jo pridėti reikalaujami dokumentai, taip pat Lietuvos Respublikos valstybine kalba, kai elektrotechnikos gaminyje tiekiamas Lietuvos Respublikos rinkai, arba kitos ES valstybės narės, kurios rinkai tiekiamas elektrotechnikos gaminyje, nustatyta kalba ar kalbomis parengtos instrukcijos ir saugos informacija, ir ar gamintojas ir importuotojas įvykdė atitinkamai šio Reglamento 15, 16 ir 25 punktuose nustatytus reikalavimus.
44. Apibendrinus nustatytą reguliavimą, darytina išvada, kad verslininkas (pardavėjas) privalo vartotojui pateikti elektrotechnikos gaminio instrukciją ir saugos informaciją, ją pateikti kartu su gaminiu, šiai informacijai taip pat yra taikomas aiškumo, suprantamumo ir informacijos pateikimo valstybine kalba reikalavimas.
45. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad ne visa pagal teisės aktus reikalaujama suteikti informacija turi vienodą reikšmę. Neesminės informacijos nepateikimas negali sukelti tokių neigiamų padarinių vartotojui kaip esminės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-7-4-611/2020](#), 47 punktas). Atsižvelgiant į informacijos reikšmę saugiam elektrotechnikos gaminio naudojimui, o tai reiškia – ir naudojimui nedarant įtakos žmogaus gyvybei ir sveikatai, elektrotechnikos gaminio instrukcija ir saugos informacija turėtų būti laikomos esmine reikšmę turinčia informacija.
46. Nors bylą nagrinėję teismai ir pripažino verslininko pareigą suteikti informaciją vartotojui, įskaitant verslininko pareigą pateikti vartotojui elektrotechnikos gaminio instrukciją ir saugos informaciją ir jas pateikti valstybine – lietuvių kalba, vis dėlto vertino, kad ieškovas, veikdamas kaip rūpestingas, atsargus, atidus ir apdairus asmuo, pamatęs, kad jam suprantama kalba nėra pateikta naudojimosi paspirtuku informacija, prieš pradėdamas važiuoti paspirtuku privalejo pats ieškoti tokios informacijos, t. y. kreiptis į pardavėją, kad jam būtų pateikta instrukcija lietuvių kalba, ir iki informacijos gavimo nesinaudoti paspirtuku, tačiau ieškovas to nepadarė. Be to, teismai nurodė, kad ieškovas moka rusų ir lenkų kalbas, todėl, netgi nepateikus instrukcijos lietuvių kalba, jis turėjo visas galimybes perskaityti instrukciją rusų arba lenkų kalbomis. Teismai nusprendė, kad ieškovas, atsižvelgiant į jo amžių (59 metai), išsilavinimą (yra įgijęs aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą), profesiją ((duomenys neskelbtini), dirba vadovaujamą darbą), į tai, kad turi teisę vairuoti transporto priemones, moka važiuoti dviračiu, turėjo suprasti ir įvertinti, kad, nusprendęs važiuoti paspirtuku neperskaitęs jo naudojimo instrukcijos, jis turi prisiimti ir neigiamų pasekmių atsiradimo riziką.
47. Kasaciniu skundu ieškovas nesutinka su tokiu teismų pateiktu vertinimu ir, be kita ko, teigia, kad teismai netinkamai taikė teisės normas, reglamentuojančias vartojimo teisinius santykius, nes susiaurino imperatyviomis įstatymų normomis nustatytas pareigas verslininkams informuoti vartotoją, taikė perteklinius kriterijus dėl vartotojo pripažinimo nepakankamai protingu ir apdairiu kaip sąlygos pardavėjo atsakomybei paneigti. Teisėjų kolegija sutinka su šiais kasacinio skundo argumentais.
48. Kaip nurodyta pirmiau, reikalavimas vartotojui pateikti elektrotechnikos gaminio instrukciją ir saugos informaciją ir jas pateikti valstybine – lietuvių – kalba kyla tiesiogiai iš teisinio reguliavimo. Taigi, vidutinis vartotojas tik tuomet gali įvertinti, ar konkretus elektrotechnikos gaminyje atitinka jo individualius poreikius, ir suprasti, kaip saugiai juo naudotis, jei jam pateikta gaminio naudojimosi instrukcija ir saugos informacija. Tačiau bylą nagrinėję teismai, vertindami, kad vartotojas, pamatęs, jog jam nėra pateikta naudojimosi paspirtuku informacija, prieš pradėdamas važiuoti paspirtuku, privalejo pats ieškoti tokios informacijos, t. y. kreiptis į pardavėją, kad jam būtų pateikta instrukcija lietuvių kalba, iš esmės taikė ne vidutinio vartotojo, o aktyvaus informacija turinčio pasirūpinti vartotojo standartą, o tai, kaip minėta, neatitinka vartotojų teisės esmės.
49. Priešingai nei nurodė bylą nagrinėję teismai, vertinant, ar verslininkas tinkamai įvykdė informacijos atskleidimo pareigą, neturi reikšmės aplinkybė, ar konkretus vartotojas moka rusų ar lenkų kalbą. Jei tokia aplinkybė turėtų teisinės reikšmės, tai lemtų ir kitokį verslininko pareigos suteikti vartotojui informaciją turinį: teikdamas vartotojui informaciją verslininkas privalėtų atsižvelgti į kiekvieno vartotojo individualius poreikius ir gebėjimus. Toks pareigos turinys galėtų reikšti neproporcingą našta verslininkui. Todėl taikomas vidutinio, o ne konkretaus vartotojo standartas, kitaip tariant, objektyvusis, o ne subjektyvusis standartas. Minėta, kad reikalavimas informaciją vartotojui pateikti

valstybine kalba reiškia ir tai, kad Lietuvoje vidutinio vartotojo standartas apima asmenį, kuris lengvai gali suprasti jam teikiamą informaciją tik tuomet, jei ji teikiama valstybine – lietuvių – kalba, o jei verslininkas teikia informaciją kita nei valstybine kalba, toks informacijos pateikimas neatitinka aiškiai ir suprantamai pateiktinos informacijos kriterijaus. Nei teisinis reguliavimas, nei Lietuvos visuomenėje vyraujantys socialiniai, kultūriniai ir kalbiniai veiksniai neleidžia daryti išvados, kad Lietuvos vidutinis vartotojas gali lengvai suprasti informaciją, pateikiamą rusų ar lenkų kalbomis.

50. Be to, bylą nagrinėję teismai tinkamai neatskyrė informacijos suteikimo fakto nuo pateiktos informacijos perskaitymo (susipažinimo su informacija) fakto. Teisėjų kolegija sutinka, kad verslininko pareiga atskleisti informaciją vartotojui apima patį informacijos suteikimą, galimybės vartotojui susipažinti su informacija sudarymą, tačiau nesaugo vartotojo, jei jis nusprendžia neskaityti, nesusipažinti su jam pateikta informacija. Vis dėlto tuo atveju, jei yra nustatoma, kad verslininkas pažeidė pareigą pateikti vartotojui informaciją, nėra pagrindo apskritai vertinti, ar vartotojas galėjo ir (ar) turėjo ją perskaityti, su ja susipažinti. Informacijos vartotojui suteikimas ne valstybine – lietuvių – kalba, yra tolygus jos nesuteikimui apskritai. Todėl, akivaizdu, nėra prasmės vertinti, ar vartotojas galėjo ir (ar) turėjo perskaityti tai, kas jam nebuvo suteikta.
51. Be to, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį ir į tai, kad ieškovo ieškinys iš esmės grindžiamas ne tuo, kad dėl verslininko informacijos atskleidimo pareigos neįvykdymo susiformavo vartotojo klaidinga valia dėl prekės įsigijimo ir dėl to vartotojas patyrė nuostolių, bet tuo, kad, verslininkui neįvykdžius informacijos atskleidimo pareigos, vartotojas įsigijo nesaugią prekę, būtent dėl šio prekės trūkumo jis neturėjo galimybės saugiai naudotis preke.
52. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad vartotojų interesų apsauga, *inter alia* (be kita ko), apima ir jų sveikatos bei saugos užtikrinimą. Taigi vartotojai turi gauti informaciją, susijusią su prekės sauga, kuri leistų jiems įvertinti konkrečiam gaminiui būdingą riziką ir imtis atsargumo priemonių, būtinų šiai rizikai išvengti. Tam tikros informacijos nepateikimas gali lemti ne tik pareigos informuoti pažeidimą, bet kartu ir pareigos pateikti vartotojui saugią ir kokybišką prekę pažeidimą. [CK 6.228¹³](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vartotojams parduodamos prekės ir teikiamos paslaugos turi būti saugios ir tinkamos kokybės. Prekių ir paslaugų kokybės ir saugos reikalavimus nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.
53. Informacija, susijusi su prekės naudojimo ir saugos instrukcijomis, paprastai ir yra tokio pobūdžio informacija, kurios nesuteikimas vartotojui gali lemti ir prekės saugos trūkumą. Vartotojas, neturėdamas tokios informacijos, negalės saugiai naudotis preke, t. y. įvertinti konkrečiam gaminiui būdingos rizikos ir imtis atsargumo priemonių šiai rizikai išvengti. Todėl prekės pardavimas nesuteikiant vartotojui šios informacijos reiškia ir nesaugios prekės pardavimą.
54. Produktų saugos reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas. Šio įstatymo 3 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad pavojingas produktas – produktas, kuris neatitinka šiame įstatyme saugiam produktui nustatytų reikalavimų. Saugus produktas – saugus gaminytis arba saugi paslauga (Produktų saugos įstatymo 3 straipsnio 20 dalis). Saugus gaminytis – gaminytis, kurio naudojimas, įskaitant ilgalaikį naudojimą, įprastomis, gamintojo nustatytomis ar iš anksto pagrįstai nustatytomis sąlygomis nepažeidžiant teisės aktuose gaminiui nustatytų saugos reikalavimų, įskaitant surinkimo, įrengimo ir priežiūros naudojant reikalavimus, nesukelia jokios rizikos arba kelia vartotojų gyvybei ir sveikatai tik minimalią riziką, kuri yra suderinama su gaminio naudojimu, yra priimtina ir atitinka aukštą vartotojų saugos ir sveikatos apsaugos lygį, atkreipiant dėmesį į: 1) gaminio parametrus, jo sandarą, pakuotę, surinkimo ir naudojimo tvarką, priežiūrą naudojant; 2) poveikį kitiems gaminiams, jei yra pagrindas manyti, kad jis bus naudojamas su kitais gaminiais; 3) gaminio pateiktą vartotojui, ženklumą, įspėjimus, užrašus ant gaminio ar pakuotės, naudojimo ir sunaikinimo po naudojimo (šalinimo) instrukciją ir kitą gamintojo pateiktą informaciją; 4) vartotojų grupes, ypač vaikus ir pagyvenusius žmones, kuriems dėl gaminio naudojimo gali kilti pavojus; 5) gaminio išvaizdą, ypač tais atvejais, kai gaminytis, nors nėra maisto produktas, yra panašus į maisto produktą ir dėl formos, kvapo, spalvos, išvaizdos, pakuotės ženklinimo, apimtys, dydžio ar kitų savybių gali būti palaikytas maisto produktu (Produktų saugos įstatymo 3 straipsnio 20 dalis).
55. Elektrotechnikos gaminių saugos reikalavimus nustato ir jau minėtas Elektrotechnikos gaminių saugos techninis reglamentas. Šis reglamentas nustato i Lietuvos Respublikos ir ES rinka iekiamų elektrotechnikos gaminių svarbiausius saugos reikalavimus, užtikrinančius elektrotechnikos gaminių saugą, žmonių ir naminių gyvūnų sveikatą ir saugą, nuosavybės apsaugą, tinkamą ES vidaus rinkos veikimą, ir atitiktis šiems reikalavimams įvertinimo procedūras bei rinkos priežiūros reikalavimus (Reglamento 1 punktas). Kaip minėta, Reglamento 17 punkte įtvirtintas ir elektrotechnikos gaminių instrukcijos ir saugos informacijos pateikimo reikalavimas. Šiame punkte nustatytų reikalavimų pažeidimas įgalina įgaliotas rinkos priežiūros institucijas reikalauti pašalinti neatitiktį, kilusią dėl tokio pažeidimo (Reglamento 66.6 punktas).
56. Nagrinėjamoje byloje nėra ginčo dėl to, jog ieškovo nurodoma prekės saugos informacija, kad, prieš pradėdant naudotis paspirtuku viešojoje vietoje, reikia pasitreniruoti su juo nedidelėje aikštelėje ir įgyti jo valdymo įgūdžių; kad paspirtukas nepritaikytas važiuoti asmenims, sunkesniems kaip 100 kg ir vyresniems kaip 50 metų, yra būtina saugiam elektrinio paspirtuko naudojimui. Šiuos perspėjimus yra pateikęs pats gamintojas, ir juos duoda nuorodą ir pardavėjas (atsakovas). Taigi, šioje byloje nėra keliamas klausimas, jog tokio pobūdžio informacija, t. y. saugos perspėjimas, privalo būti nurodyta instrukcijoje ir saugos informacijoje. Pripažinus tokią informaciją būtina saugiam prekės naudojimui, prekės naudojimas neturint tokios informacijos (nepateikus jos valstybine kalba) tampa nesaugus.
57. Teisėjų kolegijos vertinimu, bylą nagrinėję teismai, aiškindami verslininko pareigos atskleisti informaciją turinį ir sprenddami dėl šio pareigos pažeidimo nustatymo kaip neteisėto veiksmo – vienos iš verslininko civilinės atsakomybės sąlygų, į šias aplinkybes neatsižvelgė ir jų nevertino, todėl ir šiuo požiūriu netinkamai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias verslininko informacijos atskleidimo pareigą.
58. Teisėjų kolegija, remdamasi nurodytais argumentais, daro išvadą, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias verslininko informacijos atskleidimo pareigą, jos turinį, todėl nepagrįstai nenustatė vienos iš verslininko civilinės atsakomybės sąlygų – neteisėto veiksmo. Be to, teismai nenustatė vienos iš civilinės atsakomybės sąlygų – neteisėto veiksmo, kitų civilinės atsakomybės sąlygų apskritai nevertino ir nenustatinėjo. Dėl to nagrinėjamoje byloje neatskleista ginčo esmė. Ginčo esmės neatskleidimas yra esminis proceso teisės normų pažeidimas, kuris negali būti pašalintas apeliacinės instancijos teisme (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 327 straipsnio 1 dalies 2 punktas, [CPK 360 straipsnis](#)). Todėl yra pagrindas bylą nagrinėjusių teismų procesinius sprendimus naikinti ir bylą perduoti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui ([CPK 360 straipsnis](#)).

Dėl PVM įtraukimo į priteisiamų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą

59. Kasaciniame skunde taip pat keliamas klausimas dėl PVM įtraukimo į priteistiną bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumą pagrįstumo. Teisėjų kolegija su šiais kasacinio skundo argumentais nesutinka.
60. Kasacinio teismo praktika dėl PVM įtraukimo į priteistiną bylinėjimosi išlaidų sumą yra išplėta ir nuosekli. Kasacinio teismo praktikoje sprendžiant dėl PVM įtraukimo į priteistiną bylinėjimosi sumą paskirstant bylinėjimosi išlaidas yra išaiškinta, kad mokesčių įstatymai yra viešosios teisės reguliavimo dalykas. Apmokestinimą PVM, taip pat apmokestinamųjų asmenų, PVM mokėtojų ir kitų asmenų prievolės, susijusias su šio mokesčio mokėjimu, nustato Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (žr. šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalį). Teismai, nustatydami atlyginamas išlaidas advokato pagalbai apmokėti, privalo vadovautis [CPK](#) normomis ir neturi pareigos priteistiną sumą vertinti bylos šalims kaip mokesčių mokėtojams galimai kilsiančių mokesčių prievolių bei teisių aspektu ir pagal tai koreguoti priteistiną išlaidų atlyginimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-108-248/2018](#), 37–38 punktai; 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3-1075/2018](#), 41, 43 punktai; 2018 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-317-](#)

[469/2018](#), 103 punktas).

61. Remdamasi tuo, teisėjų kolegija daro išvadą, kad dėl priteistino bylinėjimosi išlaidų atlyginimo spręstina pagal bendrą advokatui sumokėtą sumą (įskaitant PVM). Tačiau nagrinėjamu atveju kasaciniam teismui nusprendus, kad byloje priimti teismų procesiniai sprendimai naikintini ir byla perduotina pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti bylą nagrinėsiančiam teismui, atsižvelgiant į galutinį bylos išnagrinėjimo rezultatą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 4 d. pažymą kasacinis teismas turėjo 4,28 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu ([CPK 88 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Perdavus bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, šių ir kitų kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui ([CPK 93](#) straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktą, 362 straipsniu,

nutaria:

Panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 13 d. sprendimą ir Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 12 d. nutartį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Vilniaus miesto apylinkės teismui.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Andžej Maciejewski

Gediminas Sagatys